

تاثیر مذهب تشیع بر روی مضامین تزئینی در معماری عصر صفوی (کتیبه نگاری)

حبیب شهبازی شیران^۱، مریم مستعلی زاده^{۲*}، صمد پروین^۳

۱- عضو هیئت علمی گروه باستان شناسی دانشگاه محقق اردبیلی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته باستان شناسی دانشگاه محقق اردبیلی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی

mastalizadeh@gmail.com

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته باستان شناسی دانشگاه محقق اردبیلی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی

چکیده

در دوران صفوی، "مذهب" نقش مهمی در روند مطالعه فرهنگ و هنر داشت، هنر نیز از تغییر ایدئولوژی و تحولات اجتماعی که در عصر صفوی رخ داده بود بی بهره نماند و در واقع علاوه بر مردم، هنرمندان ایرانی و شیعه مذهب هم سعی کردند که اندیشه، تفکر، عناصر شیعی، ارادت به خاندان پیامبر (ص) و ائمه اطهار و مخصوصاً شخص "علی بن ابیطالب" (ع) و همچنین موضوعات، احادیث و وقایعی همچون حادثه کربلا، معراج پیامبر و... که در حوزه تفکر شیعی بود، در هنر و آثار هنری خود منعکس کنند. کتیبه نگاری و به خصوص خوشنویسی از دوران اولیه اسلام در میان مسلمانان رواج داشته است. در دوران صفوی با توجه به ورود مذهب جدید و برای خودنمایی و نشان دادن این مذهب، از خوشنویسی و کتیبه نگاری بر روی معماری اعم از مذهبی و غیر مذهبی استفاده شده است. در این مقاله سعی شده مضامین و خطوط به کاربرده شده در کتیبه های بناها را مورد بررسی قرار داده و معانی و مفاهیم و هدف از کاربرد آن ها را در بنا مورد واکاوی قرار دهیم. و اینکه مذهب تشیع در شکل گیری این نوع مضامین چه نقشی داشته است. این مقاله با روش کتابخانه ای گردآوری شده، با رویکرد تحلیلی- توصیفی است.

واژه های کلیدی: صفوی، مذهب تشیع، کتیبه، معماری صفوی.